

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЧЕРНІГІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»
Навчально-науковий інститут права і соціальних технологій
Кафедра публічного та приватного права

ПРАВО ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до семінарських занять для здобувачів вищої освіти спеціальності 081 «Право»,
ОПП «Цивільна та господарська юстиція (Суд. Нотаріат. Правова допомога)» та
ОПП «Кримінальна юстиція (Суд. Прокуратура. Адвокатура)»

Обговорено і рекомендовано
на засіданні кафедри публічного
та приватного права
Протокол № 6 від 11 січня 2022 року

ПРАВО ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ. Методичні вказівки до семінарських занять для здобувачів вищої освіти спеціальності 081 «Право», ОПШ «Цивільна та господарська юстиція (Суд. Нотаріат. Правова допомога)» та ОПШ «Кримінальна юстиція (Суд. Прокуратура. Адвокатура)» / Укл.: Кочина О.С. Чернігів: НУ «Чернігівська політехніка», 2022. 42 с.

Укладач:

КОЧИНА ОЛЕКСАНДРА СЕРГІЇВНА, доцент кафедри публічного та приватного права, кандидат юридичних наук, доцент

Відповідальний за випуск: Литвиненко Валентина Миколаївна, завідувач кафедри публічного та приватного права, кандидат юридичних наук, доцент

Рецензент:

СЕЛЕЦЬКИЙ ОЛЕКСІЙ ВІКТОРОВИЧ, декан юридичного факультету, кандидат юридичних наук, доцент

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	4
1 ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ПРАВО ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ»	5
1.1 Тематичний план навчальної дисципліни «Право інтелектуальної власності»	5
1.2 Структура навчальної дисципліни	9
1.3 Методи поточного та підсумкового атестаційного контролю з навчальної дисципліни «Право інтелектуальної власності»	10
2 ТЕМАТИЧНІ ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ	13
Семінарське заняття 1. Загальні положення про право інтелектуальної власності	13
Семінарське заняття 2. Об'єкти, суб'єкти та охорона права інтелектуальної власності	15
Семінарське заняття 3. Правове регулювання авторських прав	17
Семінарське заняття 4. Суміжні права	21
Семінарське заняття 5. Патентне право України. Охорона прав на винаходи, корисні моделі і промислові зразки.	25
Семінарське заняття 6. Право на засоби індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів і послуг	28
Семінарське заняття 7. Правова охорона інших об'єктів промислової власності	34
ДОДАТКИ	39
Додаток А - Орієнтовний перелік питань на екзамен	39

ПЕРЕДМОВА

В сучасних умовах інтелектуальна власність стає суттєвим елементом економіки. Зростаюча роль прав на інтелектуальну власність обумовлена, по-перше, активним впровадженням технологічних досягнень, а, по-друге, розвитком в сучасному суспільстві інформаційних технологій. У зв'язку з цим питання правової охорони прав інтелектуальну власність в умовах науково-технічного прогресу стають одними з найактуальніших в сучасному світі. Більшість видів результатів інтелектуальної діяльності і засобів індивідуалізації є об'єктами правової охорони у всьому світі.

Робочим навчальним планом на вивчення дисципліни «Право інтелектуальної власності» передбачено 120 годин, з яких 16 годин відводяться на семінарські заняття. Даний обсяг годин повинен забезпечити найбільш повне та всебічне засвоєння ЗВО юридичного факультету основних положень права інтелектуальної власності, вивчення його фундаментальних інститутів та дослідження змісту першоджерел.

Метою курсу «Право інтелектуальної власності» є придбання ЗВО поглиблених знань у сфері використання та захисту прав на результати інтелектуальної діяльності та засоби індивідуалізації в сучасних соціально-економічних умовах.

Після повного опрацювання курсу ЗВО повинен **знати**: предмет права інтелектуальної власності і основні проблеми розвитку науки у відповідній галузі права; основні джерела та методи правового регулювання відносин інтелектуальної власності; підстави виникнення, зміни і припинення правовідносин у сфері інтелектуальної власності; види об'єктів права інтелектуальної власності; коло суб'єктів права інтелектуальної власності; особливості регулювання відносин між різними суб'єктами права інтелектуальної власності; порядок здійснення правової охорони об'єктів права інтелектуальної власності та здійснення захисту основних прав суб'єктів права інтелектуальної власності.

Опанувавши основний зміст програми даного навчального курсу, ЗВО повинен **уміти**: тлумачити чинне законодавство; самостійно застосовувати норми з права інтелектуальної власності; орієнтуватись в системі законодавства, використовувати судову практику і надбання науки відповідної галузі права; складати необхідні документи; виявляти правопорушення; обчислювати строки в праві інтелектуальної власності.

Дане навчально-методичне видання підготовлено з метою надання можливості ЗВО ґрунтовно та послідовно підготуватися до семінарських занять з дисципліни «Право інтелектуальної власності», користуючись тим списком літератури, який рекомендований до кожної теми семінару. Підготовка до семінарського заняття згідно плану, аналіз питання для самостійного вивчення, написання рефератів по темі, а також вирішення практичних задач надасть можливість викладачу визначити рівень засвоєння матеріалу ЗВО.

1 ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ПРАВО ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ»

1.1 Тематичний план навчальної дисципліни «Право інтелектуальної власності»

Змістовий модуль 1. Науково-теоретичні основи права інтелектуальної власності

Тема 1. Загальні положення про інтелектуальну власність

Становлення і розвиток законодавства України про інтелектуальну власність. Поняття інтелектуальної власності. Інтелектуальна діяльність та її місце в соціально-економічному розвитку суспільства. Інтелектуальна власність України та її вплив на соціально-економічний розвиток держави. Види інтелектуальної діяльності. Види права інтелектуальної власності. Поняття права інтелектуальної власності в об'єктивному значенні. Поняття права інтелектуальної власності в суб'єктивному значенні. Предмет права інтелектуальної власності. Особливості співвідношення права інтелектуальної власності та права власності. Система права інтелектуальної власності. Загальна характеристика основних інститутів права інтелектуальної власності. Методи правового регулювання права інтелектуальної власності. Державне управління інтелектуальною власністю.

Тема 2. Об'єкти, суб'єкти та правова охорона права інтелектуальної власності

Загальна характеристика основних об'єктів права інтелектуальної власності. Класифікація об'єктів права інтелектуальної власності.

Правовий статус суб'єктів права інтелектуальної власності. Первинні суб'єкти права інтелектуальної власності. Похідні суб'єкти права інтелектуальної власності. Фізичні особи як суб'єкти права інтелектуальної власності. Юридичні особи як суб'єкти права інтелектуальної власності. Іноземні особи як суб'єкти права інтелектуальної власності.

Підстави виникнення (набуття) права інтелектуальної власності. Види підстав виникнення права власності на результат інтелектуальної діяльності. Первинні підстави виникнення права інтелектуальної власності. Похідні підстави виникнення права інтелектуальної власності.

Правова охорона об'єктів права інтелектуальної власності. Наслідки порушення права інтелектуальної власності. Захист права інтелектуальної власності судом. Способи захисту прав інтелектуальної власності. Спеціальні засоби захисту прав інтелектуальної власності.

Тема 3. Державна система правової охорони інтелектуальної власності

Державне регулювання та управління у сфері інтелектуальної власності. Методи, принципи та форми державного управління інтелектуальною власністю.

Система суб'єктів державного управління у сфері інтелектуальної власності. Державна система охорони інтелектуальної власності та її складові. Завдання державної системи правової охорони інтелектуальної власності.

Змістовий модуль 2. Авторське право і суміжні права

Тема 4. Правове регулювання авторських прав

Поняття авторського права. Авторське право в об'єктивному і суб'єктивному значенні. Принципи та значення авторського права. Виникнення і здійснення авторського права, межі його чинності.

Об'єкти авторського права. Об'єкти, на які авторське право не поширюється. Основні види творів науки, літератури і мистецтва, що охороняються авторським правом. Похідні твори та компіляції даних. Комп'ютерні програми як об'єкти охорони авторського права.

Суб'єкти авторського права. Автор та його правонаступники. Співавторство. Види співавторства. Юридичні особи як суб'єкти авторського права. Роботодавець як суб'єкт авторського права. Службові твори.

Загальна характеристика прав авторів. Особисті немайнові права. Майнові права автора. Строки чинності авторських прав. Наслідки припинення чинності авторських майнових прав. Обмеження авторських майнових прав. Вільне відтворення творів. Правові наслідки закінчення строку чинності майнових авторських прав.

Передача майнових авторських прав. Договори щодо розпорядження майновими авторськими правами.

Тема 5. Суміжні права

Поняття та види суміжних прав. Право на виконання, право на фонограми і відеограми, право на програми (передачі) організацій мовлення. Виникнення і здійснення суміжних прав. Умови охорони суміжних прав.

Об'єкти суміжних прав. Виконання як об'єкт правової охорони. аудіовізуальні записи виробників фонограм і організацій мовлення. Використання фонограм, опублікованих з комерційною метою.

Суб'єкти суміжних прав. Виконавці, виробники фонограм, організації мовлення як суб'єкти суміжних прав. Строки чинності суміжних прав. Випадки вільного використання об'єктів суміжних прав. Зміст правовідносин у сфері суміжних прав.

Тема 6. Колективне управління авторським правом і суміжними правами. Відповідальність за порушення авторських та суміжних прав

Управління майновими правами авторів. Правові засади діяльності організацій колективного управління. Порядок створення та особливості функціонування організацій колективного управління. Види організацій колективного управління в Україні.

Основні види порушень авторських та суміжних прав (плагіат, піратство, ввезення на митну територію контрафактної продукції тощо). Поняття та порядок захисту авторських та суміжних прав. Юрисдикційна та неюрисдикційна форма захисту. Загальні та спеціальні способи захисту авторського права і суміжних прав.

Змістовий модуль 3. Право промислової власності

Тема 7. Патентне право України. Охорона прав на винаходи, корисні моделі і промислові зразки

Поняття патентного права. Правова охорона промислової власності. Загальна характеристика міжнародно-правових актів. Паризька конвенція про охорону промислових власності 1883 р. Договір про патентну кооперацію 1970 р. Євразійська патентна конвенція 1995 р.

Винахід, корисна модель, промисловий зразок як об'єкти цивільних прав. Права на винаходи, корисні моделі і промислові зразки. Умови правової охорони винаходу, корисної моделі і промислового зразка.

Суб'єкти патентного права. Винахідники, автори промислових зразків, їх правонаступники і спадкоємці. Роботодавці.

Особисті немайнові права винахідника і автора промислового зразка. Майнові права патентовласника. Виключне право на використання винаходу, корисної моделі, промислового зразка. Зміст виключного права.

Право на подання заявки. Заявка та її склад. Національний і конвенційний пріоритет. Розгляд заявки. Формальна експертиза заявки і експертиза заявки по суті. Рішення по результатам розгляду заявки. Реєстрація і видача патенту. Порядок оформлення прав на винаходи, корисні моделі, та промислові зразки, що становлять державну таємницю, та їх використання. Патентування винаходів, корисних моделей та промислових зразків в Україні та зарубіжних країнах.

Патент та його функції. Чинність патенту. Підтримання патенту в силі. Права, що випливають із патенту. Припинення чинності патенту.

Дії, які не визнаються порушенням патентних прав. Право попереднього користування. Примусове відчуження прав. Примусова ліцензія. Залежна ліцензія.

Поняття порушення патентних прав. Відповідальність за порушення прав володільця патенту. Цивільно-правова відповідальність за порушення патентних прав. Обсяг відповідальності.

Тема 8. Право на засоби індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів і послуг

Поняття та система засобів індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів і послуг, її співвідношення з авторським та патентним правом. Особливості прав на засоби індивідуалізації.

Поняття та особливості охорони комерційних (фірмових) найменувань. Критерії охороноздатності комерційних найменувань. Суб'єкти прав на комерційні найменування. Зміст суб'єктивних прав на комерційне найменування. Припинення прав на комерційні найменування.

Поняття та види торговельних марок. Функції торговельних марок. Умови правової охорони позначень як торговельних марок. Правовий режим добре відомих торговельних марок.

Суб'єкти прав на торговельні марки. Особливості оформлення та подання заявки. Експертиза документації. Реєстрація позначення як торговельної марки. Права та обов'язки, що впливають із реєстрації торговельної марки. Захист прав на торговельну марку.

Поняття географічного зазначення. Торговельна марка та географічне зазначення: спільне та відмінне у механізмі правової охорони. Зазначення походження товару та його види. Особливості охорони назви місця походження товару та географічного зазначення походження товару. Процедура реєстрації географічних зазначень в Україні. Зміст суб'єктивних прав на географічне зазначення. Підстави припинення охорони географічних зазначень.

Тема 9. Правова охорона інших об'єктів промислової власності (наукових відкриттів, раціоналізаторських пропозицій, компонувань інтегральних мікросхем, селекційних досягнень, комерційної таємниці)

Концепція щодо нетрадиційних об'єктів права інтелектуальної власності.

Поняття наукового відкриття. Співвідношення наукового відкриття та винаходу. Права автора наукового відкриття. Порядок засвідчення та охорони права на наукове відкриття.

Поняття раціоналізаторської пропозиції. Об'єкти раціоналізаторської пропозиції. Умови правової охорони раціоналізаторської пропозиції. Суб'єкти права інтелектуальної власності на раціоналізаторську пропозицію. Права автора раціоналізаторської пропозиції. Права юридичної особи, яка визначила пропозицію раціоналізаторською.

Поняття та ознаки сорту рослин. Поняття та ознаки селекційного досягнення в галузі тваринництва. Критерії охороноздатності сорту рослин. Особисті немайнові права на сорт рослин, породу тварин. Майнові права на сорт рослин, породу тварин, порядок їх набуття. Тимчасова правова охорона сорту. Строк чинності прав інтелектуальної власності на сорт рослин, породу тварин. Припинення права на сорт та визнання його недійсним. Захист прав на сорт рослин, породу тварин.

Поняття компонування інтегральної мікросхеми. Права інтелектуальної власності на компонування інтегральної мікросхеми.

Поняття комерційної таємниці. Ознаки комерційної таємниці, їх юридичне значення. Строк правової охорони комерційної таємниці. Місце комерційної таємниці у системі об'єктів інтелектуальної власності. Комерційна таємниця і ноу-хау.

Права на комерційну таємницю, їх загальна характеристика. Суб'єкти прав на комерційну таємницю. Підстави виникнення, зміни і припинення правовідносин щодо комерційної таємниці. Захист права на комерційну таємницю.

Тема 10. Договори у сфері інтелектуальної власності

Поняття, види та загальна характеристика договорів у сфері інтелектуальної власності. Поіменовані та непоіменовані договори щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності. Договори щодо управління майновими правами в сфері авторського права та суміжних прав. Нормативно-правове регулювання ліцензії. Особливості невиключної, одиничної та виключної ліцензій. Примусова та відкрита ліцензії. Класифікації ліцензій. Ліцензійний договір.

Договори щодо управління майновими правами в сфері авторського права та суміжних прав. Правове регулювання відносин з приводу створення об'єктів права інтелектуальної власності. Особливості правового регулювання договорів на створення об'єкта права інтелектуальної власності, за яким виконавцем виступає творець. Особливості правового регулювання договорів на створення об'єкта права інтелектуальної власності, за яким виконавцем виступає особа, яка не є творцем. Елементи договору на створення. Основні обов'язки виконавця. Основні обов'язки замовника. Відповідальність сторін за договором.

Договір про передання виключних майнових прав інтелектуальної власності. Договори про виконання науково-дослідних, дослідно-конструкторських та технологічних робіт. Договір комерційної концесії (франчайзингу).

1.2 Структура навчальної дисципліни

Таблиця 1.1 - Розподіл обсягу годин дисципліни за темами і формами вивчення.

Назви змістовних модулів і тем		Кількість годин			
		Всього	У тому числі		
			Лек.	Сем.	Сам. роб.
1	2	3	4	5	6
Змістовий модуль 1. Науково-теоретичні основи права інтелектуальної власності					
1.	Загальні положення про інтелектуальну власність	10	2	2	6
2.	Об'єкти, суб'єкти та охорона права інтелектуальної власності	10	2	2	6

3.	Державна система правової охорони інтелектуальної власності	10	-	-	10
Разом за змістовим модулем 1		30	4	4	22
Змістовий модуль 2. Авторське право і суміжні права					
4.	Правове регулювання авторських прав	10	2	2	6
5.	Суміжні права	10	2	2	6
6.	Колективне управління майновими авторськими і суміжними правами. Відповідальність за порушення авторських та суміжних прав	10	-	-	10
Разом за змістовим модулем 2		30	4	4	22
Змістовий модуль 3. Право промислової власності. Нетрадиційні об'єкти права власності. Договори у сфері інтелектуальної власності					
7.	Патентне право України. Охорона прав на винаходи, корисні моделі і промислові зразки.	8	2	2	4
8.	Право на засоби індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів і послуг	8	2	2	4
9.	Правова охорона інших об'єктів промислової власності (наукових відкриттів, раціоналізаторських пропозицій, компонувань інтегральних мікросхем, селекційних досягнень, комерційної таємниці)	8	2	2	4
10.	Договори у сфері інтелектуальної власності	6	2	-	4
Разом за змістовим модулем 3		30	8	6	16
Всього годин на дисципліну		90	16	14	60

1.3 Методи поточного та підсумкового атестаційного контролю з навчальної дисципліни «Право інтелектуальної власності»

Поточний контроль проводиться шляхом спілкування із ЗВО під час лекцій, семінарських занять та консультацій, опитувань ЗВО під час захисту

індивідуальних робіт, тестування, опитування ЗВО з питань, що виносяться на самостійне опрацювання.

Після завершення вивчення змістових модулів наприкінці семестру проводить контрольна робота. Варіанти завдань до контрольної роботи знаходяться в пакеті документів на дисципліну.

Бали, які набрані ЗВО під час поточного контролю, дораховуються до модульних оцінок.

Підсумковий контроль включає модульний та семестровий контроль. Модульний контроль проводиться у вигляді письмової відповіді.

Семестровий контроль за результатами вивчення дисципліни проводиться в останній атестаційний тиждень семестру (сесію) шляхом зваженого додавання результатів модульного контролю та постановки підсумкової оцінки до екзаменаційної відомості.

Пояснення видів робіт та вимоги до їх оцінювання:

Робота на семінарському занятті

Усне опитування – включає в себе опитування за будь-яким питанням, винесеним на семінарське заняття (за вибором викладача), відповідь на питання інших ЗВО, запитання ЗВО до інших ЗВО, відповідей інших ЗВО, відповідь на питання для повторення (з тем, що було вивчено раніше), відповіді на контрольні питання з теми семінарського заняття.

Оцінюючи відповідь, викладач керується такими критеріями, як: правильність відповідей на питання, повнота і конкретність відповіді, ступінь використання наукових і нормативних джерел, уміння пов'язати теорію з практикою, логіка і аргументованість викладу думок, культура мови.

Вирішення практичних ситуаційних завдань проводиться письмово на кожному занятті. Викладач викликає декілька ЗВО та пропонує їм для вирішення задачі, які ЗВО повинен вирішити самостійно в письмовому вигляді з необхідною аргументацією на посилання на законодавство. Для цього необхідно всебічно вивчити викладену в задачі ситуацію, дати її правову оцінку і на підставі відповідних нормативних актів, грамотного тлумачення правових норм, що підлягають застосуванню, сформулювати правильне і обґрунтоване рішення.

Оцінюючи вирішення задачі, викладач керується такими критеріями: повнота та послідовність відповіді, правильність нормативного та наукового обґрунтування.

Письмове опитування на семінарському занятті проводиться на початку заняття (10-15 хвилин). Викликаються декілька ЗВО, які повинні дати відповіді на запитання, запропоновані викладачем на його розсуд. Це можуть бути питання як теми даного семінарського заняття, так і з попередніх тем. Метою проведення письмового опитування є перевірка ЗВО до семінарського заняття та вміння змістовно і коротко викласти окремі питання теми.

Оцінюючи відповідь, викладач керується такими критеріями як правильність, повнота, чіткість, лаконічність відповіді, логіка і аргументованість викладення думок.

Вирішення тестових завдань проводиться на початку семінарського заняття (10-15 хвилин). Викладачем також викликаються 5-6 ЗВО, які повинні дати відповіді на тестові запитання запропоновані викладачем.

Письмова робота за результатами модульного контролю

Відповідно до програми навчальної дисципліни викладач проводить письмову роботу за результатами вивчення кожного змістового модуля. Кожна письмова робота може включати теоретичні питання, тестові та практичні завдання. Питання письмової роботи охоплюють всі теми відповідного змістового модуля.

Індивідуальна робота ЗВО

Індивідуальна робота полягає в написанні реферату, підготовці есе та, відповідно, здійсненні реферування літератури. Реферат та есе готується з обов'язковим розглядом дискусійного питання з викладенням власної точки зору на дану проблему. Теми робіт, запропоновані у методичних вказівках для самостійної роботи, ЗВО обирають самостійно.

Реферування наукової літератури полягає у тому, що викладачем пропонується ЗВО наукова література (монографія, наукова періодика тощо) і ЗВО самостійно їх опрацьовують та представляють короткий звіт у вигляді невеликого реферату (4-7 сторінок) про свої враження від прочитаного.

Підсумкова контрольна робота

Підсумкова контрольна робота проводиться одна в навчальний рік за результатами вивчення всіх змістових модулів.

Вона включає у себе теоретичні питання, тестові завдання і ситуаційну задачу. До завдань контрольної роботи можуть бути включені питання з тем, вивчення яких не виносились на семінарські заняття, а також питання, які передбачені навчальним планом для індивідуальної та самостійної роботи.

Про проведення підсумкової роботи ЗВО попереджаються не менше ніж за тиждень. З переліком тем, питання з яких будуть включені до завдань контрольної роботи, ЗВО також ознайомлюються завчасно.

Після перевірки контрольної роботи та оголошення її результатів ЗВО надається можливість ознайомитись із власними роботами та завданнями для них, і, за необхідності, оспорити результати контрольної роботи.

2 ТЕМАТИЧНІ ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Семінарське заняття 1. Загальні положення про право інтелектуальної власності

План заняття

1. Поняття права інтелектуальної власності.
2. Принципи права інтелектуальної власності.
3. Співвідношення права інтелектуальної власності та права власності.
4. Зміст права інтелектуальної власності.
5. Джерела права інтелектуальної власності.

Контрольні питання

1. Місце інтелектуальної та творчої діяльності у сучасному суспільстві. Види інтелектуальної діяльності.
2. Поняття інтелектуальної власності у технічному, економічному та правовому аспектах.
3. Поняття творчої діяльності та її результатів.
4. Норми Конституцій України щодо захисту інтелектуальних прав людини.
5. Основні документи, що складають законодавчу базу України у сфері інтелектуальної власності.
6. Основні міжнародні угоди стосовно права інтелектуальної власності.

Теми рефератів

1. Історичний аспект становлення охорони інтелектуальної власності.
2. Проблематика правової природи права інтелектуальної власності.
3. Міжнародно-правове регулювання права інтелектуальної власності.

Рекомендована література до теми

1. Бернська конвенція про охорону літературних і художніх творів, прийнята 9 вересня 1886 року, ратифікована Законом України від 31 травня 1995 року № 189/95-ВР. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/>.
2. Всесвітньої конвенції про авторське право від 06 вересня 1952 року, набула чинності для України 17 січня 1994 року. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/>.
3. Міжнародна конвенція про охорону інтересів виконавців, виробників фонограм і організацій мовлення, прийнята 26 жовтня 1961 року, ратифікована Законом України від 20 вересня 2001 року № 2730-III. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/>.
4. Міжнародної конвенції з охорони нових сортів рослин від 02 грудня 1961 р., ратифікована Законом України від 02 червня 1995 року № 209/95-ВР. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/>.
5. Паризька конвенція про охорону промислової власності від 20 березня 1883 року, набула чинності для України 25 грудня 1991 року. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/>.

6. Конституція України, прийнята Верховною Радою України 28 червня 1996 року, № 254к/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.
7. Цивільний кодекс України, прийнятий 16 січня 2003 року, № 435-IV // Відомості Верховної Ради України. 2003. № 40-44. Ст. 35.
8. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 23 грудня 1993 р. № 3792-ХІІ // Відомості Верховної Ради України. 1994. № 13. Ст. 64.
9. Про охорону прав на винаходи і корисні моделі: Закон України від 15 грудня 1993 року № 3687-ХІІ // Відомості Верховної Ради України. 1994. № 7. С. 32.
10. Про охорону прав на знаки для товарів і послуг: Закон України від 15 грудня 1993 року № 3689-ХІІ // Відомості Верховної Ради України. 1994. № 7. С. 36.
11. Авторське право і суміжні права в Європі: монографія / Ю.М. Капіца, С.К. Ступак, О.В. Жувака. К. : Логос, 2012. 696 с.
12. Аксютіна А.В., Нестерцова-Собакарь О.В., Тропін В.В. та ін. А 41 Інтелектуальна власність: навч. посібник [для студ. вищ. навч. закл.] / За заг ред канд. юрид. наук, доц. НестерцовоїСобакарь О.В. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2017. 140 с.
13. Вахонєва Т. Поняття права інтелектуальної власності та його складові. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2015. № 6. С. 24-32.
14. Верба І.І. Основи інтелектуальної власності: навчальний посібник/ І.І.Верба, В.О.Коваль; за ред. С.В. Чікін. 2-ге вид., перероб. і доп. К.: НТУУ «КПІ», 2013. 262 с.
15. Гелеверя Є. М. Еволюційні передумови розвитку та сучасний стан системи інтелектуальної власності в Україні. Глобал. та нац. проблеми економіки. 2018. № 21. С. 142-147.
16. Коноваленко В. Як побудувати в країні інтелектуальний капіталізм. Інтелект. власність в Україні. 2019. № 10. С. 34-38.
17. Котенко М. В. Ціннісно-правові аспекти розуміння інтелектуальної власності як основа моніторингу її правового забезпечення. Альм. права. Прав. моніторинг і прав. експертиза: питання теорії та практики. 2019. Вип. 10. С. 319-324.
18. Лі А. Перспективи створення і функціонування ринку прав інтелектуальної власності в Україні. Інтелект. власність в Україні. 2019. № 9. С. 43-55.
19. Огляд практики Верховного Суду у спорах щодо захисту прав інтелектуальної власності (окремі питання). Рішення, внесені до ЄДРСР, за січень 2019 року – березень 2021 року. URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/intel_vlasnist_27_05_2021.pdf.
20. Право інтелектуальної власності: Підручник. Вид. 2, змін. і доп. / О. П. Світличний. К.: НУБіП України, 2016. 355 с.

21. Семків В. О., Шандра Р. С. Інтелектуальна власність : підручник для студентів неюридичних факультетів / В. О. Семків, Р. С. Шандра. Львів: Галицький друкар, 2015. 280 с.

22. Сенюта В. Визначення інтелектуальної власності: деякі теоретичні зауваження. Підприємництво, господарство і право. 2017. № 6. С. 52-54.

23. Харитоновна О. І. Правовідносини інтелектуальної власності, що виникають внаслідок створення результатів творчої діяльності (концептуальні засади) : монографія. О. : Фенікс, 2011. 346 с.

24. Ястремська О. О. Інтелектуальна власність : навчальний посібник / О. О. Ястремська. Х. : Вид. ХНЕУ, 2013. 124 с.

Семінарське заняття 2. Об'єкти, суб'єкти та охорона права інтелектуальної власності

План заняття

1. Об'єкти права інтелектуальної власності.
2. Суб'єкти права інтелектуальної власності.
3. Охорона та захист права інтелектуальної власності.
4. Система державної охорони та захисту права інтелектуальної власності.

Контрольні питання

1. Що таке творчість? Назвіть основні групи результатів творчої діяльності.
2. Назвіть основні види права інтелектуальної власності.
3. Структура державної системи правової охорони прав інтелектуальної власності.
4. Функції Департаменту розвитку сфери інтелектуальної власності.
5. Функції Державного підприємства «Український інститут інтелектуальної власності» (Укрпатент).
6. Функції Громадської організації «Українська агенція з авторських та суміжних прав».

Теми рефератів

1. Проблеми правового регулювання штучного інтелекту.
2. Цивільно-правовий спосіб захисту прав у сфері інтелектуальної власності.
3. Адміністративно-правовий спосіб захисту інтелектуальних прав.
4. Кримінальна відповідальність за порушення інтелектуальних прав.

Задачі

Задача 1

Групі здобувачів було доручено підготувати презентацію юридичного факультету. При підготовці до роботи було вирішено написати і виконати пісню, присвячену юрфаку. Сергій написав вірші. Віктор, який має музичну освіту по класу фортепіано, написав музику. На урочистому заході пісня була виконана Вікторією. Даний твір справило враження на керівництво факультету, в результаті було прийнято рішення вважати дане виконання офіційним гімном юридичного факультету.

1. Який об'єкт інтелектуальних прав виник в результаті даної роботи?
2. У кого і які права виникли відносно такого об'єкта?

Задача 2

Громадянин Петров працює в театрі режисером. Відповідно до плану діяльності театру він поставив виставу за романом відомого російського автора. Якими правами володіє Петров і автор роману?

Задача 3

Управління Північною залізною дорогою доручило групі працівників підготувати до видання “Розклад руху приміських потягів з вокзалів м. Києва”.

Укладач розкладу руху потягів Руденко звернулася до юриста за консультацією, чи можна вважати підготовлений до видання “Розклад” об'єктом авторського права.

Одночасно її цікавило, чи розповсюджується авторське право на підготовлену нею невелику брошюру, в якій викладаються основні права та обов'язки пасажирів, які користуються приміським транспортом.

Які роз'яснення повинні бути надані з цих питань? Які вимоги пред'являються законодавством до об'єкта авторського права?

Рекомендована література до теми

1. Конституція України, прийнята Верховною Радою України 28 червня 1996 року, № 254к/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Цивільний кодекс України, прийнятий 16 січня 2003 року, № 435-IV // Відомості Верховної Ради України. 2003. № 40-44. Ст. 35.
3. Блажівська Н. Загальна характеристика захисту прав інтелектуальної власності в практиці Європейського суду з прав 38 людини. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2018. № 5. С. 83–92.
4. Аксютіна А.В., Нестерцова-Собакарь О.В., Тропін В.В. та ін. А 41 Інтелектуальна власність: навч. посібник [для студ. вищ. навч. закл.] / За заг ред канд. юрид. наук, доц. НестерцовоїСобакарь О.В. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2017. 140 с.
5. Верба І.І. Основи інтелектуальної власності: навчальний посібник/ І.І.Верба, В.О.Коваль; за ред. С.В. Чікін. 2-ге вид., перероб. і доп. К.: НТУУ «КПІ», 2013. 262 с.

6. Право інтелектуальної власності: Підручник. Вид. 2, змін. і доп. / О. П. Світличний. К.: НУБіП України, 2016. 355 с.
7. Семків В. О., Шандра Р. С. Інтелектуальна власність : підручник для студентів неюридичних факультетів / В. О. Семків, Р. С. Шандра. Львів: Галицький друкар, 2015. 280 с.
8. Ястремська О. О. Інтелектуальна власність : навчальний посібник / О. О. Ястремська. Х. : Вид. ХНЕУ, 2013. 124 с.
9. Кирилюк А.В. Відповідальність штучного інтелекту. URL: <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/13507Кирилюк%20А.%20В.%20Відповідальність%20штучного%20інтелекту.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.
10. Кримінально-правова охорона та захист прав інтелектуальної власності (досвід Сполучених Штатів Америки, Сполученого Королівства Великої Британії, Федеративної Республіки Німеччини та Швейцарської Конфедерації) Інформаційна довідка, підготовлена Європейським інформаційно-дослідницьким центром на запит народного депутата України. URL: <http://euinfocenter.rada.gov.ua/uploads/documents/29443.pdf>.
11. Макушев П.В., Руденко І.О. Теоретичні засади адміністративної відповідальності за порушення прав інтелектуальної власності. Право і суспільство. 2020. № 5. С. 83–89.
12. Мельник О. М. Охорона інтелектуальної власності в Україні. Форум права. 2014. № 2. С. 258–261.
13. Миколенко О.М. Специфіка адміністративної відповідальності за порушення прав на об'єкт права інтелектуальної власності. Південноукраїнський правничий часопис. 2021. № 1. С. 156-161.
14. Рамазанова Т.І. Використання об'єктів інтелектуальної власності. Теорія і практика сучасної юриспруденції. 2016. № 6. С. 83-85.
15. Тімашов В. Юридична відповідальність за порушення прав інтелектуальної власності. Підприємництво, господарство і право. 2016. № 2. С. 38-42.
16. Яворська О. Майнові права як об'єкти цивільного обороту. Вісн. Львів. ун-ту. Серія юрид. 2011. Вип. 53. С. 225–231.
17. Якубівський І. Є. Майнові права інтелектуальної власності як об'єкти цивільного обороту. Право та інновації. 2014. № 4. С. 30-38.

Семінарське заняття 3. Правове регулювання авторських прав

План заняття

1. Поняття та ознаки авторського права.
2. Суб'єкти авторського права.
3. Права автора.
4. Об'єкти авторського права.
5. Захист та охорона авторських прав.
6. Захист авторських прав від порушень в мережі Інтернет.

Контрольні питання

1. Завдання авторського права.
2. Основні види творів, яким надається правова охорона.
3. Принципи правової охорони творів.
4. Презумпція авторського права.
5. Реєстрація авторських прав.
6. Вільне використання твору із зазначенням імені автора.
7. Право слідування.
8. Перехід творів у суспільне надбання.
9. Знак охорони авторських прав.
10. Відповідальність за порушення авторського права.

Теми рефератів

1. Історія становлення правової охорони авторського права.
2. Музичний твір як об'єкт правової охорони.
3. Правова охорона комп'ютерної програми як об'єкта авторського права.
4. Аудіовізуальний твір як об'єкти авторського права.
5. Авторський договір.

Задачі

Задача 1

8 вересня 2012 року Охрименко О. В. отримала документальні підтвердження того, що за життя її батько Охрименко В. П. був автором твору «Лісові солдати». Зокрема в тексті видавничого договору від 23 грудня 1981 року було зазначено, що її батько передав видавництву «Прапор», рукопис документальної повісті «Лісові солдати», яка в послідууючому була надрукована в 1983 році.

Охрименко О. В. звернулась до Шостої Харківської державної нотаріальної контори із заявою про видачу свідоцтва про право власності на спадщину, що складається з авторських прав на літературні твори мого батька. Але нотаріус виніс постанову про відмову у вчиненні нотаріальних дій від 22 квітня 2013 року, мотивуючи тим, що вона не надала правовстановлюючих документів, які б підтверджували реєстрацію авторського права за її батьком на документальну повість «Лісові солдати».

Чи правомірна відмова нотаріуса у видачі свідоцтва про право власності на зазначений твір? Чи є реєстрація авторських прав обов'язковою? З якого моменту виникають авторські права?

Задача 2

17 квітня 2012 року у приміщенні Львівського державного цирку відбувся гастрольний захід, організований суб'єктом підприємницької діяльності фізичною особою - підприємцем Кириловим А. В., - концерт Герашенко К. П., під час якого було здійснено бездоговірне публічне виконання творів,

виключними майновими авторськими правами яких управляє на колективній основі ДП УААСП.

У зв'язку з цим Державна організація «Українське агентство з авторських та суміжних прав» звернулася до суду з вимогою стягнути з Кирилова А. В. на користь ДП УААСП 475020 грн. компенсації за порушення виключних авторських прав.

Суд першої інстанції відмовив у задоволенні позовних вимог, обґрунтувавши це тим, що концерт був благодійним, прибутку від проведення даного концерту відповідач не отримав. Крім того, розмір виплат, які позивач проводить на підставі укладених договорів не співмірний з розміром компенсації, яка стягається.

Прокоментуйте ситуацію.

Задача 3

У 1979 році Матвієнко О.П. створила літературний твір "Весела корівка". У 1980 році літературно-художній образ "Весела корівка" вперше оприлюднений анімаційному фільмі з однойменною назвою, а у 1989 році твір оприлюднено українською та російською мовами.

В 2013 році ПП "Швейна фабрика "Маки" без дозволу Матвієнко О. П., як суб'єкта авторського права, відтворило оригінальну назву твору "Весела корівка" та позначає такою назвою товар - дитячі матраци власного виробництва, що стверджується упаковкою продукції цього підприємства. Підприємство розповсюджує вказані товари шляхом їх продажу та надає дозвіл посередникам, зокрема, ФОП Кириченко А. Л., здійснювати публічний показ етикеток зазначених товарів на своїх торгових вітринах та їх реалізацію (продаж) кінцевим споживачам.

Охарактеризуйте ситуацію. З якими вимогами Матвієнко О.П. може звернутися до суду з метою захисту своїх авторських прав?

Задача 4

Твір одного письменника України з ідеологічних міркувань вперше було опубліковано за кордоном, але не в оригіналі, а в перекладі. Потім книга видавалася на інших мовах і в інших країнах.

Чи поширюється дія авторського права на цей твір (автор – громадянин України)?

Рекомендована література до теми

1. Конституція України, прийнята Верховною Радою України 28 червня 1996 року, № 254к/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Цивільний кодекс України, прийнятий 16 січня 2003 року, № 435-IV // Відомості Верховної Ради України. 2003. № 40-44. Ст. 35.
3. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 23 грудня 1993 р. № 3792-ХІІ // Відомості Верховної Ради України. 1994. № 13. Ст. 64.

4. Авторське право і суміжні права в Європі: монографія / Ю.М. Капіца, С.К. Ступак, О.В. Жувака. К. : Логос, 2012. 696 с.
5. Аксютіна А.В., Нестерцова-Собакарь О.В., Тропін В.В. та ін. А 41 Інтелектуальна власність: навч. посібник [для студ. вищ. навч. закл.] / За заг ред канд. юрид. наук, доц. НестерцовоїСобакарь О.В. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2017. 140 с.
6. Верба І.І. Основи інтелектуальної власності: навчальний посібник/ І.І.Верба, В.О.Коваль; за ред. С.В. Чікін. 2-ге вид., перероб. і доп. К.: НТУУ «КПІ», 2013. 262 с.
7. Право інтелектуальної власності: Підручник. Вид. 2, змін. і доп. / О. П. Світличний. К.: НУБіП України, 2016. 355 с.
8. Семків В. О., Шандра Р. С. Інтелектуальна власність : підручник для студентів неюридичних факультетів / В. О. Семків, Р. С. Шандра. Львів: Галицький друкар, 2015. 280 с.
9. Ястремська О. О. Інтелектуальна власність : навчальний посібник / О. О. Ястремська. Х. : Вид. ХНЕУ, 2013. 124 с.
10. Бажанов В. Загальна характеристика договору про передання виключних майнових прав інтелектуальної власності в авторському праві. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки. 2012. Вип. 94. С. 46–49.
11. Бажанов В. Істотні умови авторських договорів. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки. 2011. Вип. 87. С. 87–90.
12. Басай О. В. Класифікація майнових прав у сфері авторського права. Південноукраїнський часопис. 2014. № 4. С. 89–91.
13. Вахонєва Т. Елементи та порядок укладення авторського договору. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2016. № 5. С. 18–27.
14. Дроб'язко В. Закон США про авторське право 1976 року. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2012. № 1. С. 40–48.
15. Калініченко М.М. Авторське право та проблема постмодерністської інтертекстуальності в сучасній літературі. Теорія та практика судової експертизи і криміналістики. 2015. Вип. 15. С. 354–359.
16. Кочина О. С. Надання Україні статусу «Пріоритетної іноземної країни»: причини та наслідки. «Сучасні проблеми розвитку державності та напрями їх вирішення через призму правотворчої діяльності»: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Харків, 22-23 травня 2015 року). Харків: ГО «Асоціація аспірантів-юристів», 2015. С. 71-72.
17. Кочина О.С. Види порушень авторських договорів та договорів про передачу суміжних прав. Прикарпатський юридичний вісник. 2021.
18. Кочина О.С. Договірне регулювання авторських та суміжних відносин. Право і суспільство. 2020. №2. С. 177-182.
19. Кочина О.С. Міжнародно-правовий досвід захисту авторських прав у всесвітній інтернет-мережі та перспективи його застосування в Україні. Часопис цивілістики. Науково-практичний журнал. 2020. №37. С. 93-97.

20. Савич С. С. Авторське право у цифровому середовищі: проблема монополії правовласника та забезпечення умов вільного використання творів. Бюлетень Міністерства юстиції України. 2015. № 1. С. 86–92.

21. Савич С.С. Авторське право у цифровому середовищі: проблема монополії правовласника та забезпечення умов вільного використання творів. Бюлетень Міністерства юстиції України. 2015. № 1. С. 86–92.

22. Шишко І. Авторське право в системі прав особи. Юридичний вісник. 2014. № 3. С. 109–113.

23. Штефан А. С. Проблеми кримінальної відповідальності за порушення авторського права і суміжних прав. Порушення прав інтелектуальної власності та боротьба з ними: матеріали V Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Київ, 07 грудня 2017 р.) / за ред. А. С. Штефан. Київ: Інтерсервіс. 2018. С. 59–65.

24. Штефан А. Самозахист авторського права і суміжних прав. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2010. № 3. С. 22–29.

25. Штефан А. Цивільно-правові способи захисту авторського права і суміжних прав. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2009. № 2. С. 41–51.

26. Яворська О. С. Охорона авторських і суміжних прав у разі їх порушення з використанням мережі Інтернет. Право України. 2018. № 1. С. 81–90.

Семінарське заняття 4. Суміжні права

План заняття

1. Історія і еволюція суміжних прав.
2. Поняття суміжних прав.
3. Об'єкти суміжних прав.
4. Суб'єкти суміжних прав.
5. Суб'єктивні суміжні права, їх зміст і межі.
6. Термін охорони суміжних прав.
7. Охорона прав виконавців, виробників фонограм, організацій ефірного та кабельного мовлення.

Контрольні питання

1. Зв'язок авторського права та суміжних прав.
2. Нормативно-правове регулювання суміжних прав.
3. Міжнародно-правове регулювання суміжних прав.
4. Знак охорони суміжних прав.
5. Управління майновими правами суб'єктів авторського права та суміжних прав через повіреного.
6. Управління майновими правами суб'єктів авторського права та суміжних прав через організацію колективного управління.
7. Види порушення авторського права і суміжних прав.
8. Відповідальність за порушення авторських та суміжних прав.

Теми рефератів

1. Історія становлення правової охорони суміжних прав.
2. Виконавці як суб'єкти права інтелектуальної власності.
3. Авторські та суміжні права в музиці.
4. Піратство у сфері авторських та суміжних прав.
5. Плагіат як порушення авторських та суміжних прав.
6. Міжнародне регулювання суміжних прав.

Задачі

Задача 1

Осауленко А. П. звернувся в 2004 р. до видавництва «Ауріс» з позовом, у якому просив припинити розповсюдження та вилучити всі примірники опублікованого видавництвом роману «Історія однієї людини», а також про відшкодування завданої реальної та компенсацію моральної шкоди.

Свої вимоги він мотивував тим, що написаний батьком в 1952 р. роман в 1955 р. був опублікований в журналі «Всесвіт» і відтоді не публікувався. Після смерті в 1964 р. батька він успадкував право, яке видавництво проігнорувало. Представник видавництва заперечував позовні вимоги вказав, що строк дії авторського права спадкоємця закінчився в 1980 р. – тобто через 25 років після смерті. Крім того, видавництво почало підготовку до видання роману та випустило в світ першу партію тиражу до вступу Закону України «Про авторське право та суміжні права» в силу і не могло передбачити лібералізації прав спадкоємців.

Вирішить справу.

Задача 2

Продюсерський центр «Логос» звернувся з позовами про захист авторських прав до ряду студій звукозапису та продавців аудіокасет із записами популярних шлягерів. У них вказувалось, що вказаними суб'єктами без дозволу позивача відтворюються та продаються копії створених у центрі записів. Внаслідок неякісного піратського перезапису порушується ділова репутація центру. В позовах вимагалось відшкодувати заподіяну шкоду в розмірі 300 000 гр., вилучити та знищити всю контрафактну продукцію, компенсувати заподіяну моральну шкоду та припинити діяльність відповідачів.

Яке рішення повинен винести суд? Чи правомірні вимоги позивача?

Задача 3

28 листопада 2019 року у супермаркеті «Ашан», власником якого є фізична особа-підприємець Іванченко Р. П., представником ТОВ «Маша і медвідь» було придбано упаковку цукерок «Маша і медвідь» LICORICE. Факт продажу даного товару підтверджується чеком № 299 від 28.11.2019 року 17:30:11, на суму 53,50. На упаковці вказаного товару зображено персонажів аудіовізуального твору «Маша і Медвідь», а саме персонажа «Маша» і

персонажа «Медвідь». Крім того, факт продажу даного товару можуть також підтвердити свідки, а також відеозйомка.

Товар, що був придбаний у Відповідача має статус контрафактного, так як переробка та використання персонажів (окремих творів) на товарі здійснено без дозволу суб'єктів авторського права (ТОВ «Маша і медвідь»).

Враховуючи зазначені обставини ТОВ «Маша і медвідь» було подано позовну заяву про захист авторського права на персонаж «Маша» і персонаж «Медвідь» та стягнення з власника супермаркетів «Ашан» компенсації за порушення майнових авторських прав.

Яке рішення повинен винести суд?

Задача 4

Два учасника створили малюнки, які були використані при випуску тканини. Автори вимагали від адміністрації підприємства укладення з ними договору на використання їх малюнків, посилаючись на те, що на всі твори, в тому числі і створені в порядку службового завдання, авторське право належить самим авторам. Адміністрація підприємства не погоджувалася з вимогами авторів, вказуючи на те, що в трудовому договорі прямо записано, що право на використання всіх творчих результатів праці авторів належить роботодавцю.

Хто правий у цій суперечці? Які права авторів службових творів?

Задача 5

На замовлення Малого театру м. Києва автори написали лібрето опери, за що отримали винагороду за мінімальною ставкою, що становить 4% від сум валового збору, що надходять від продажу квитків за публічне виконання.

Опера неодноразово ставилася в Києві і в інших містах країни.

У зв'язку з цим автори цікавляться:

1) чи вправі інші театри, а також радіомовлення і телебачення без укладення з ними договору використовувати їх твір, який передано одному театру;

2) яким чином і в якому розмірі вони можуть отримати винагороду за використання їх твору іншими організаціями?

Дайте відповідь на ці питання.

Рекомендована література до теми

1. Конституція України, прийнята Верховною Радою України 28 червня 1996 року, № 254к/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.

2. Цивільний кодекс України, прийнятий 16 січня 2003 року, № 435-IV // Відомості Верховної Ради України. 2003. № 40-44. Ст. 35.

3. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 23 грудня 1993 р. № 3792-ХІІ // Відомості Верховної Ради України. 1994. № 13. Ст. 64.

4. Старчук О. В. Плагіат та інтелектуальне піратство: загальнотеоретичні аспекти. Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції. 2018. № 4. С. 77–80.
5. Авторське право і суміжні права в Європі: монографія / Ю.М. Капіца, С.К. Ступак, О.В. Жувака. К. : Логос, 2012. 696 с.
6. Аксютіна А.В., Нестерцова-Собакарь О.В., Тропін В.В. та ін. А 41 Інтелектуальна власність: навч. посібник [для студ. вищ. навч. закл.] / За заг ред канд. юрид. наук, доц. НестерцовоїСобакарь О.В. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2017. 140 с.
7. Верба І.І. Основи інтелектуальної власності: навчальний посібник/ І.І.Верба, В.О.Коваль; за ред. С.В. Чікін. 2-ге вид., перероб. і доп. К.: НТУУ «КПІ», 2013. 262 с.
8. Гаряєва Г. М., Муренко О. Л. Піратство як порушення авторських та суміжних прав у сфері інтелектуальної власності. Юрист України. 2018. № 1 (36). С. 5–8.
9. Кетрарь А. Правопорушення у сфері авторського права і суміжних прав: плагіат і піратство. Актуальні проблеми державного управління. 2012. Вип. 3. С. 59–62.
10. Кочина О. С. Історія становлення та розвитку захисту авторського права та суміжних прав / О. С. Кочина // Молодий вчений. – 2014. - № 7(10). – С. 150-152.
11. Кочина О. С. Піратство як один з найпоширеніших способів порушення авторських та суміжних прав. Право і суспільство. 2015. № 5. Ч. 3 С. 80-85.
12. Кочина О. С. Поняття та види інтелектуального піратства в Україні / О. С. Кочина / Підприємництво, господарство і право. 2016. № 6. С. 19-22.
13. Право інтелектуальної власності: Підручник. Вид. 2, змін. і доп. / О. П. Світличний. К.: НУБіП України, 2016. 355 с.
14. Семків В. О., Шандра Р. С. Інтелектуальна власність : підручник для студентів неюридичних факультетів / В. О. Семків, Р. С. Шандра. Львів: Галицький друкар, 2015. 280 с.
15. Штефан А. С. Проблеми кримінальної відповідальності за порушення авторського права і суміжних прав. Порушення прав інтелектуальної власності та боротьба з ними: матеріали V Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Київ, 07 грудня 2017 р.) / за ред. А. С. Штефан. Київ: Інтерсервіс. 2018. С. 59–65.
16. Штефан А. Самозахист авторського права і суміжних прав. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2010. № 3. С. 22–29.
17. Штефан А. Цивільно-правові способи захисту авторського права і суміжних прав. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2009. № 2. С. 41–51.
18. Юринець Ю.Л. Міжнародна система регулювання суміжних прав в контексті Європейської інтеграції України. Інформація і право. 2012. № 3 (6). С. 29–39.

19. Яворська О. С. Охорона авторських і суміжних прав у разі їх порушення з використанням мережі Інтернет. Право України. 2018. № 1. С. 81–90.

20. Ястремська О. О. Інтелектуальна власність : навчальний посібник / О. О. Ястремська. Х. : Вид. ХНЕУ, 2013. 124 с.

Семінарське заняття 5. Патентне право України. Охорона прав на винаходи, корисні моделі і промислові зразки.

План заняття

1. Винахід, корисна модель та промисловий зразок як об'єкти патентного права.
2. Винахід.
3. Умови патентоздатності винаходу.
4. Поняття й ознаки корисної моделі.
5. Поняття й ознаки промислового зразка.
6. Державна реєстрація прав на винахід, корисну модель та промисловий зразок.

Контрольні питання

1. Предмет та принципи патентного права.
2. Джерела патентного права.
3. Поняття секретного та службового винаходу.
4. Пільга щодо новизни при визнанні патентоспроможності винаходу.
5. Примусове відчуження прав на винахід (корисну модель).
6. Припинення дії патенту.
7. Визнання патенту недійсним.

Теми рефератів

1. Розвиток патентного права в Україні та світі.
2. Правове регулювання службового винаходу.
3. Реєстрація промислового зразка в іноземних державах.
4. Порядок патентування винаходу (корисна модель) за процедурою Договору про патентну кооперацію (РСТ)?
5. Європейський патент.
6. Сертифікат додаткової охорони майнових прав інтелектуальної власності на винахід.

Задачі

Задача 1

Товариством "Профіпак" пред'явлено позов про заборону товариству "Бонум", товариству "Лікар", товариству "Леккер" використовувати корисну модель, захищену патентом № 1111.

Організація "Профіпак" (позивач) є власником виключних прав на корисну модель за патентом № 1111, що відноситься до пристроїв для

зберігання препаратів та нанесення їх на оброблювану поверхню. Корисна модель може бути використана в медицині, наприклад для нанесення антисептичного розчину на шкіру в лікувальних і профілактичних цілях.

Також встановлено, що товариство "Леккер" виробляє, а товариства "Лікар" і "Бонум", продають в аптечній мережі пристрою полімерні з твердим пористим стрижнем для зберігання і нанесення спиртових розчинів діамантового зеленого "Леккер-Бз" і йоду "Леккер-йод".

Суд на підставі поданих документів, у тому числі висновки експерта визнав, що вироби відповідачів містять кожну ознаку корисної моделі, наведений у незалежному пункті формули, що міститься в патенті № 1111.

1. Які норми права регулюють використання корисної моделі?
2. Яке рішення повинен прийняти суд?

Задача 2

Іванов Антон Петрович, здобувач економічної академії, в процесі написання курсової роботи розробив оригінальну фінансову схему. На думку Іванова А.П., використання його схеми комерційними організаціями може принести останнім високий дохід. Тому він вирішив запатентувати свою ідею. Для оформлення всіх необхідних документів винахідник звернувся до патентного повіреного. Однак патентний повірений сказав Іванову, що розроблена ним схема не може бути зареєстрована як винахід, в той же час можна спробувати забезпечити їй правову охорону в якості корисної моделі.

Чи правий патентний повірений? Які об'єкти можуть бути зареєстровані як винаходу, корисної моделі?

Задача 3

Васьковський Іван Петрович працював над створенням пристрою для згортання у рулони листових еластичних матеріалів. Оскільки робота була вкрай кропітка, а терміни її виконання обмежені, Морозова Майя Іванівна надавала розробнику допомогу у виготовленні креслень окремих конструктивних елементів пристрою.

Коли робота була закінчена, Васьковський І.П. почав підготовку документів у Державну службу інтелектуальної власності для видачі патенту на винахід, Морозова М.І. зажадала вказівки себе в заявці на винахід в якості одного з його авторів. В свою чергу Васьковський І.П. не хотів вказувати Морозову М.І. в числі авторів пристрою, оскільки вважав її внесок у створення винаходу незначним.

Чи правий Васьковський І.П.?

Задача 4

Єфремов Олексій Павлович в рамках виконання завдання роботодавця (ТОВ «Фармцентр») розробив новий знеболюючий медичний препарат. На думку Єфремова, розроблений ним препарат є найбільш ефективним з існуючих на сьогоднішній день знеболюючих засобів, а тому, його використання має принести патентовласникові значний прибуток.

Через два місяці після того, як Єфремов повідомив роботодавця про отримане ним результати, ТОВ «Фармцентр» припинило свою діяльність, приєднавшись до ВАТ «Фармконцерн». Факт реорганізації ТОВ «Фармцентр» вселив у Єфремова упевненість, що він має повне право на отримання патенту на створене ним лікарський засіб. Однак його колега повідомив йому, що юридичний відділ ВАТ «Фармконцерн» готує заявку на видачу патенту на розроблений Єфремовим препарат.

Єфремов А.П. вважав, що ВАТ «Фармконцерн» не має жодних прав на створену ним розробку. Правом на отримання патенту володіло ТОВ «Фармцентр» як роботодавець, але воно припинило свою діяльність. У зв'язку з цим, в даний час право на отримання патенту належить йому, як автору винаходу. За роз'ясненням своїх прав Єфремов А.П. звернувся до юриста.

Які роз'яснення повинен дати юрист?

Задача 5

Борисов Олександр Іванович розробив пристрій для дегазації місцевості, зареєстрував його в якості винаходи у Федеральній службі з інтелектуальної власності, патентам і товарним знакам РФ і отримав патент на створений ним нововведення. Через деякий час Борисов А.І., переглядаючи рекламні проспекти, виявив, що на території Російської Федерації реалізується аналогічний пристрій, вироблене в Китаї.

Борисов А.І. звернувся в російське представництво китайської компанії з вимогою призупинити імпорт пристрої для дегазації місцевості на територію РФ і відшкодувати йому завдані порушенням виняткового права збитки. Однак в представництві йому заявили, що китайська компанія здійснює виробництво пристрої на законних підставах, оскільки аналогічний пристрій було створено і китайськими винахідниками. Тому китайська компанія має право реалізовувати вироблену ним продукцію як на території Китаю, так і на території іноземних держав, у тому числі Російської Федерації.

Хто правий у виниклому суперечці?

Рекомендована література до теми

1. Конституція України, прийнята Верховною Радою України 28 червня 1996 року, № 254к/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Цивільний кодекс України, прийнятий 16 січня 2003 року, № 435-IV // Відомості Верховної Ради України. 2003. № 40-44. Ст. 35.
3. Про охорону прав на винаходи і корисні моделі: Закон України від 15 грудня 1993 року № 3687-ХІІ // Відомості Верховної Ради України. 1994. № 7. С. 32.
4. Про охорону прав на промислові зразки: Закон України від 15 грудня 1993 року № 3688-ХІІ. // Відомості Верховної Ради України. 1994, № 7. Ст. 34.
5. Аксютіна А.В., Нестерцова-Собакарь О.В., Тропін В.В. та ін. А 41 Інтелектуальна власність: навч. посібник [для студ. вищ. навч. закл.] / За заг ред

канд. юрид. наук, доц. Нестерцової Собакарь О.В. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2017. 140 с.

6. Вакалюк І.П., Короп І.В., Чурпій І.К. Винаходи та корисні моделі оформлення заявки та отримання правової охорони методичні рекомендації для викладачів та студентів. URL: https://ifnmu.edu.ua/images/diyalnist_universitetu/naukova_robota/.

7. Верба І.І. Основи інтелектуальної власності: навчальний посібник / І.І.Верба, В.О.Коваль; за ред. С.В. Чікін. 2-ге вид., перероб. і доп. К.: НТУУ «КПІ», 2013. 262 с.

8. Еннан Р.Є. Правова охорона промислових зразків: новели законодавства України 2020 року. Наука та суспільне життя України в епоху глобальних викликів людства у цифрову еру (з нагоди 30-річчя проголошення незалежності України та 25-річчя прийняття Конституції України) : у 2 т. : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 21 трав. 2021 р.) / за загальною редакцією С. В. Ківалова. – Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2021. Т. 2. С. 497-500.

9. Канарик Ю. С., Філоненко В. В. Особливості патентування секретних винаходів в Україні та аналіз зарубіжного досвіду. Юридичний науковий електронний журнал. 2020. №8. С.90-93.

10. Капіца Ю. Незареєстрований промисловий зразок: особливості захисту праву європейському союзу та проблеми тролінгу в Україні. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2020. № 5. С. 60-71.

11. Коваленко І.А. Правова охорона корисних моделей у деяких країнах Європи: компаративістський аспект. Прикарпатський юридичний вісник. Випуск 6(21) том 1, 2017. С. 88-90.

12. Право інтелектуальної власності: Підручник. Вид. 2, змін. і доп. / О. П. Світличний. К.: НУБіП України, 2016. 355 с.

13. Работягова Л. І. Винахід і корисна модель як об'єкти договірної регулювання. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2016. № 2. С. 41–51.

14. Семків В. О., Шандра Р. С. Інтелектуальна власність : підручник для студентів неюридичних факультетів / В. О. Семків, Р. С. Шандра. Львів: Галицький друкар, 2015. 280 с.

15. Юдіна Г. Поняття промислового зразка в Україні та ЄС. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2014. № 5. С. 57-65.

16. Ярошевська Т. В. Проблеми охорони прав промислової власності в Україні : моногр. / Т. В. Ярошевська. Дніпро : Видавець Біла К. О., 2020. 372 с.

17. Ястремська О. О. Інтелектуальна власність : навчальний посібник / О. О. Ястремська. Х. : Вид. ХНЕУ, 2013. 124 с.

Семінарське заняття 6. Право на засоби індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів і послуг

План заняття

1. Поняття та загальна характеристика торговельних марок.

2. Набуття та припинення прав інтелектуальної власності на торговельну марку.
3. Поняття та ознаки комерційного найменування.
4. Суб'єкти права інтелектуальної власності на комерційне найменування. Майнові права інтелектуальної власності на комерційне найменування.
5. Припинення чинності майнових прав інтелектуальної власності на комерційне найменування.
6. Поняття та правова охорона географічних зазначень.

Контрольні питання

1. Відмінність торговельної марки від засобів індивідуалізації, а саме комерційного найменування та географічного зазначення.
2. Відмінність торговельної марки від промислового зразка.
3. Підстави для відмови в наданні правової охорони позначень для товарів та послуг.
4. Строки видачі свідоцтва на знак для товарів і послуг.
5. Випадки визнання свідоцтва на знак для товарів і послуг недійсним.
6. Юридична та економічна функції комерційного найменування.
7. Взаємозв'язок комерційного найменування із торговельною маркою.
8. Властивості товару, позначеного географічним зазначенням.
9. Право на використання географічного зазначення.
10. Право перешкоджати неправомірному використанню географічного зазначення.
11. Захист права інтелектуальної власності на географічне зазначення походження товарів.

Теми рефератів

1. Історія становлення правової охорони торговельних марок в Україні та за кордоном.
2. Класифікація торговельних марок та їх правове значення.
3. Порядок одержання свідоцтва України на знак для товарів і послуг.
4. Проблеми гармонізації кримінально-правової охорони комерційного найменування, торговельної марки і географічного зазначення із законодавством Європейського Союзу.
5. Співвідношення понять комерційного найменування, фірмового найменування, найменування юридичної особи.

Задачі

Задача 1

Громадянин Іванов, який проживає в місті Київ, захопившись вивченням традицій чаювання і сортів чаю, розробив свою суміш чайного напою. Вирішивши продати рецепт свого чаю українській компанії ПАТ «Чайкофепром», він побажав, щоб даний чай продавався під товарним знаком, зареєстрованим на його ім'я. З цією метою він вирішив подати заявку до

Українського інституту промислової власності про реєстрацію на своє ім'я словесного товарного знака, що складається зі словосполучення «Біт Бен» (великими літерами), під яким дрібним шрифтом вказується: «Лондон-Київ». Таке рішення пояснювалося тим, що при розробці свого рецепта чаю він використовував книги англійських авторів за рецептурою чаїв. Фоном для зазначеного товарного знака Іванов вирішив заявити поєднання прапорів України і Великобританії.

Чи зареєструє Українського інституту промислової власності такий товарний знак? Відповідь обґрунтуйте.

Задача 2

ПАТ «Техніка» вирішило розпочати виробництво нового кавника, що забезпечує досить тривалий час високу температуру звареної кави. З цією метою товариство подало заяву на реєстрацію товарного знака «Термос LUX».

Укрпатент відмовив в реєстрації товарного знака у зв'язку з тим, що Укрпатентом вже зареєстрований товарний знак «Термос VIP» по класу, з яким заявляється товарний знак був схожий до ступеня змішування.

Не погодившись з рішенням Укрпатенту, товариство звернулося до арбітражного суду.

Яке рішення має винести суд?

Задача 3

ТОВ «Національна компанія харчової торгівлі» розробило проект створення мережі кафе швидкого харчування (фаст фуд). З цією метою нею був зареєстрований словесний товарний знак «Їсти подано».

Дізнавшись про це, письменник Сидоров звернувся до суду з позовом про оскарження реєстрації такого товарного знака, оскільки він повністю відтворює назву його комедійної п'єси «Їсти подано», видану рік тому тиражем 10 тис. примірників видавництвом «Книжковий бум». П'єса була поставлена одним з київських театрів і користувалася великим успіхом у публіки.

В ході розгляду спору Сидоров заявив, що готовий видати дозвіл на використання назви своєї п'єси за 1 млн. дол. США.

Як вирішити спір?

Задача 4

Група громадян-споживачів звернулася до суду з заявою про визнання недійсною реєстрації знака обслуговування «Велика подорож» відносно туристичних послуг.

На думку заявників, спірний знак носить описовий характер (вказує на вид послуг, що надаються) і не здатний індивідуалізувати діяльність конкретного туроператора.

Володар свідоцтва на знак обслуговування (правовласник) представив наступні заперечення. По-перше, акт державної реєстрації знака обслуговування за своєю юридичною природою є ненормативним актом державного органу і може бути оскаржений тільки зацікавленими особами. По-

друге, вираз «велика подорож» має оригінальну семантику і може сприйматися не тільки як «тривале або навколосвітню подорож», а й, наприклад, як «престижна подорож для віп-персон», що доводить не лише описовість, а «фантазійність» знака обслуговування.

Правовласник представив суду результати соціологічних опитувань, згідно з якими до моменту реєстрації знака у визначеній категорії споживачів вираз «велику подорож» асоціювалось з послугами конкретного туристичного агентства.

Вирішить справу.

Задача 5

Ямаха Корпорейшн звернулася до господарського суду міста Києва з позовом, в якому просило суд: визнати недійсним свідоцтво України № 40198 на знак для товарів і послуг «YAMAHA», власником якого є ТОВ «Сатурн ЛТД», та зобов'язати Департамент внести відповідні зміни до Державного реєстру свідоцтв України на знаки для товарів і послуг.

Як вирішити спір?

Задача 6

ТОВ «Кершер» (діє на підставі ліцензійного договору від 18.11.2006 № ТВН-1157/06 з ВАТ «ГНК-ВР» – власника знака ГНК) звернулося до господарського суду Івано-Франківської області з позовом про:

– заборону ТОВ «Мальва» використовувати позначення «ГНК», що є схожим до ступеню змішування зі знаком для товарів і послуг «ГНК» за свідоцтвом України № 19697, у господарській діяльності при реалізації через автозаправні станції палива, технічних мастил і олів, мастильних матеріалів та всіх товарів, які включені до 4 класу Міжнародної класифікації товарів і послуг (МКТП);

– заборону ТОВ «Мальва» використовувати позначення «ГНК» на автозаправній станції за адресою: Івано-Франківська область, Снятинський район, с. Джурів при реалізації палива, технічних мастил і олів, мастильних матеріалів та всіх товарів, які включені до 4 класу МКТП;

– зобов'язання ТОВ «Мальва» демонтувати вивіски, логотипи та обладнання з позначенням «ГНК» на автозаправній станції, що знаходиться за адресою: Івано-Франківська область, Снятинський район, с. Джурів.

Як необхідно вирішити спір?

Задача 7

ПрАТ «Ефект» звернулося з позовом до ППТФ «ЮСІ» про заборону використання словесного позначення «Антошка» у сфері виробництва і реалізації товарів класу 3 МКТП, що отримало правову охорону свідоцтва на знак для товарів і послуг від 16.04.2001; зобов'язання знищити всі зображення знаку «Антошка» на товарах цього класу.

Судом у справі було встановлено, що Державний департамент інтелектуальної власності видав позивачеві свідоцтво на знак для товарів і

послуг від 16.04.2001, за яким ЗАТ “Ефект” надано виключне право на використання знаку у вигляді словесного позначення “Антошка” у класі 3 МКТП. ППТФ “ЮСІ” застосовувало словесне позначення “Антошка” на упаковці виробленого ним товару – косметичному кремі, що входить до 3 класу МКТП. ППТФ “ЮСІ” не надало жодного документа, що підтверджував би його права на застосування словесного позначення знаку на товарах або на їх упаковці.

Яке рішення має винести суд?

Рекомендована література до теми

1. Конституція України, прийнята Верховною Радою України 28 червня 1996 року, № 254к/96-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Цивільний кодекс України, прийнятий 16 січня 2003 року, № 435-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 40-44. Ст. 35.
3. Про охорону прав на знаки для товарів і послуг: Закон України від 15 грудня 1993 року № 3689-XII. Відомості Верховної Ради України. 1994. № 7. С. 36.
4. Про правову охорону географічних зазначень: Закон України від 16 червня 1999 року № 752-XIV. Відомості Верховної Ради України. 1999, № 32, Ст.267.
5. Абдуліна І. Великобританія внесла зміни у законодавство про торговельні марки. Інтелектуальна власність в Україні. 2019. №2. С. 77-78.
6. Аксютіна А.В., Нестерцова-Собакарь О.В., Тропін В.В. та ін. А 41 Інтелектуальна власність: навч. посібник [для студ. вищ. навч. закл.] / За заг ред канд. юрид. наук, доц. НестерцовоїСобакарь О.В. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2017. 140 с.
7. Андрощук Г. Правова охорона торговельних марок у країнах Європейського Союзу: основні засади. Юридичний журнал. 2012. № 10. С. 106-112.
8. Андрощук, Г. Конфлікт між торговельними марками та географічними зазначеннями : механізми вирішення. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2015. № 2. С. 31-40.
9. Андрощук, Г. Торговельні марки, що стали загальноновживаними. Інтелектуальна власність. 2013. № 4. С. 34-42.
10. Артеменко Л. Особливості правового регулювання використання засобів індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів та послуг [Електронний ресурс] / Людмила Артеменко // Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції. - 2016. - № 1. - С. 16-22.
11. Басай О. В. Підстави набуття прав на торговельні марки. Актуальні проблеми держави і права. 2014. Вип. 72. С. 141-147.
12. Богач, Ю. В. Способи захисту торговельних марок від паразитичного використання. Вісник Національної академії правових наук України. 2018. № 1. С. 13-28.

13. Верба І.І. Основи інтелектуальної власності: навчальний посібник/ І.І.Верба, В.О.Коваль; за ред. С.В. Чікін. 2-ге вид., перероб. і доп. К.: НТУУ «КПІ», 2013. 262 с.
14. Голубовська, А. Ю. Деякі аспекти термінології та застосування законодавства щодо поняття «добре відомі» торговельні марки. Часопис Київського університету права- 2012. - № 1. - С. 241-244.
15. Горнісевич, А. Деякі новели другого етапу реформи торговельної марки Європейського Союзу. Інтелектуальна власність в Україні. 2017. № 11. С. 27-29.
16. Дмитриченко, Г. Колізія права на торговельну марку та географічне зазначення на міжнародно-правовому рівні. Підприємництво, господарство і право. 2013. № 4. С. 141-143.
17. Засоби індивідуалізації в підприємстві і торгівлі / В. І. Борзенко [та ін.] // Інтелектуальна власність: магістерський курс : підручник / П. Г. Перерва [та ін.] ; ред.: П. Г. Перерва, В. І. Борзенко, Т. О. Кобелєва ; Нац. техн. ун-т «Харків, політехн. Ін-т». - Харків : Планета Прінт, 2019. - Розд. 4. - С. 262-333.
18. Коваль, А. Як захистити права інтелектуальної власності на торговельні марки у доменних спорах? Юридичний журнал. 2014. № 2/3. С.133-138.
19. Коротун, О. Адміністративно-правове регулювання охорони засобів Індивідуалізації учасників господарського обороту та послуг. Підприємництво, господарство і право. 2019. № 5. С. 151-155.
20. Крат В. Торговельна марка як об'єкт права інтелектуальної власності. Право інтелектуальної власності. 2017. № 5. С. 142-154.
21. Кузьмінський, О. О. Деякі питання природи права на комерційне (фірмове) найменування. Держава і право : проблеми становлення і стратегія розвитку : зб. мат-лів VII Міжнар. наук.-практ. конф. (17-18 трав. 2014 р., м. Суми) . Суми : Друкарський дім «Папірус», 2014. С. 108-110.
22. Мацкевич О. Співвідношення комерційного найменування та доменного імені. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2014. № 3. С. 45-53.
23. Пекар А. Співвідношення правових інститутів прав на засоби індивідуалізації від недобросовісної конкуренції / А. Пекар // Підприємництво, господарство і право. - 2020. - №02. - 259-264.
24. Право інтелектуальної власності: Підручник. Вид. 2, змін. і доп. / О. П. Світличний. К.: НУБіП України, 2016. 355 с.
25. Рогоза Я. Е. Нетрадиційні торговельні марки: актуальні проблеми правової охорони. Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». 2018. № 11(2). С. 55-61.
26. Самусь, А. Класифікація торговельних марок у праві США та України: порівняльно-правовий аналіз. Підприємництво, господарство і право. 2018. № 6. С. 61-65.

27. Семків В. О., Шандра Р. С. Інтелектуальна власність : підручник для студентів неюридичних факультетів / В. О. Семків, Р. С. Шандра. Львів: Галицький друкар, 2015. 280 с.

28. Сенчук В. До питання про охорону офіційних назв держав від недобросовісного використання. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2016. № 6. С. 39-46.

29. Сенчук В. Правові засади охорони офіційних назв держав та внесення їх до позначень. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2017. № 3. С. 87-96.

30. Сопова К. Висновки експертів, патентних повірених та інших фахівців у справах щодо прав на торговельні марки. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2018. № 6. С. 71-82.

31. Сопова, К. Висновки експертів, патентних повірених та інших фахівців у справах щодо прав на торговельні марки. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2019. № 1. С. 50-58.

32. Ткачук Г. В. Напрями вдосконалення законодавства України про здійснення і захист прав на торговельні марки. Форум права. 2018. № 4. С. 95–101.

33. Харченко, О. Невідповідність позначення публічному порядку, принципам гуманності й моралі як абсолютна підстава для відмови в наданні правової охорони знака. Підприємництво, господарство і право. 2018. № 12. С. 96-103.

34. Харченко, О. Пародії на торговельні марки: порівняльно-правовий аспект. Підприємництво, господарство і право. 2017. № 10. С. 46-51.

35. Ястремська О. О. Інтелектуальна власність : навчальний посібник / О. О. Ястремська. Х. : Вид. ХНЕУ, 2013. 124 с.

Семінарське заняття 7. Правова охорона інших об'єктів промислової власності

План заняття

1. Компонування інтегральних мікросхем як об'єкт права інтелектуальної власності.
2. Сорти рослин та породи тварин як об'єкти права інтелектуальної власності.
3. Наукове відкриття як об'єкт права інтелектуальної власності.
4. Раціоналізаторська пропозиція як об'єкт права інтелектуальної власності.
5. Комерційна таємниця як об'єкт права інтелектуальної власності.

Контрольні питання

1. В чому полягає особливість сортів рослин та порід тварин для економіки України.
2. Хто може бути автором сорту рослин та породи тварин.
3. Які сорти рослин можуть бути не придатними до правової охорони.

4. Які підстави набуття права власності на сорти рослин та породи тварин.
5. Назвіть випадки видачі примусової ліцензії на використання сорту.
6. Назвіть строк чинності майнових прав на сорти рослин.
7. У чому полягає особливість наукового відкриття.
8. Дайте визначення комерційної таємниці та державної таємниці.
9. Хто визначає обсяг комерційної таємниці.
10. Як пов'язана комерційна таємниця з недобросовісною конкуренцією.
11. Юридична відповідальність за порушення комерційної таємниці.

Теми рефератів

1. Особливості правового регулювання нетрадиційних об'єктів права інтелектуальної власності.
2. «Ноу-хау» в системі об'єктів права інтелектуальної власності.
3. Порядок набуття права інтелектуальної власності на компоновання (топографію) інтегральної мікросхеми.
4. Проблеми вдосконалення правового регулювання права інтелектуальної власності на раціоналізаторську пропозицію в Україні.

Задачі

Задача 1

Гр. Петренко і гр. Стецько подали позов в суд до заводу «Мегасталь» щодо стягнення з нього грошової суми. Як зазначили позивачі, вони подали заводу пропозицію щодо вдосконалення кількох верстатів, внаслідок якої завод на 90% зменшив кількість виробництва бракованої продукції та вже за перший місяць зекономив 25 000 грн. Незважаючи на те, що пропозиція використовується більше, ніж рік, з ними не укладено договір про винагороду. Керівництво заводу лише висловило їм подяку та дозволило взяти кілька днів відгулу.

Представник заводу на суді пояснив, що, згідно зі ст. 484 ЦК України, автори раціоналізаторської пропозиції мають право на добросовісне заохочення від юридичної особи, якій ця пропозиція подана. Відповідно, право визначати, яке заохочення є добросовісним, належить тій юридичній особі, котра визнала пропозицію раціоналізаторською. Оскільки ідею вдосконалення верстата автори запозичили на одному з польських заводів, куди їх підприємство скерувало на стажування, то їхня заслуга у цьому невелика. А оголошена керівництвом подяка та відгули, в поєднанні з оплаченим стажуванням закордоном (де вони й перейняли корисний досвід) є достатньою, добросовісною винагородою.

Хто зі сторін спору правий? Яке рішення, на Вашу думку, повинен прийняти суд? Обґрунтуйте свою позицію.

Задача 2

Директор ПП «Сортонасінницьке підприємство» О. Джалай звернувся до суду щодо визнання його селекціонером «Академічної груші». На його думку,

Державна служба інтелектуальної власності незаконно визнала селекціонером лише працівника Сортонасінницького підприємства А. Розумника, який вивів цей новий сорт груші, та незаконно видала йому авторське свідоцтво на нього. На думку О. Джалає, приймаючи рішення, Державна служба повинна була врахувати положення Міжнародної конвенції з охорони нових сортів рослин, згідно з яким термін «селекціонер» означає не лише особу, яка вивела чи винайшла та вдосконалила сорт, але й особу, яка є роботодавцем згаданої вище особи.

Чи правомірні вимоги О. Джалає? Хто за українським законодавством визнається селекціонером? Які документи засвідчують: 1) особисті немайнові права інтелектуальної власності на сорт рослин? 2) майнові права інтелектуальної власності на сорт рослин, породу тварин? 3) майнове право інтелектуальної власності на поширення сорту рослин?

Задача 3

Подружжя Петрусевичів вирішило придбати квартиру в новобудові. Вони звернулися до будівельної компанії «Будновасервіс» щодо укладення договору про пайову участь у будівництві нового житлового будинку. Перед укладенням договору подружжя попросило показати їм документи, які б підтвердили платоспроможність будівельної компанії. Менеджер з продажу житла відмовив подружжю, пояснивши це тим, що така інформація стосується виробничої діяльності підприємства, а тому є комерційною таємницею. Однак він запевнив їх, що підприємство ефективно працює та є цілком платоспроможним.

Яка інформація не може бути визнана комерційною таємницею? Яким нормативно-правовим актом це врегульовано? Чи правомірна відмова менеджера «Будновасервісу»?

Рекомендована література до теми

1. Конституція України, прийнята Верховною Радою України 28 червня 1996 року, № 254к/96-ВР. Відомості Верховної Ради України. - 1996. - № 30. - Ст. 141.
2. Цивільний кодекс України, прийнятий 16 січня 2003 року, № 435-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 40-44. - Ст. 35.
3. Про сорти рослин: Закон України від 21 квітня 1993 року № 3116-XII. Відомості Верховної Ради України. 1993. № 21. Ст.218.
4. Авраменко О. Б. Набуття прав на нетрадиційні об'єкти інтелектуальної власності: сорти рослин / О. Б. Авраменко, О. В. Іващенко ; МОНМС України, Уман. держ. пед. ун-т ім. П. Тичини. Умань, 2011. 139 с.
5. Аврамова О. Спадкування майнових прав на сорти рослин. Інтелектуальна власність. 2016. № 6 (90). С. 130-134.
6. Аксютіна А.В., Нестерцова-Собакарь О.В., Тропін В.В. та ін. А 41 Інтелектуальна власність: навч. посібник [для студ. вищ. навч. закл.] / За заг ред канд. юрид. наук, доц. НестерцовоїСобакарь О.В. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2017. 140 с.

7. Бобонич, Є., Шпак, П., Константинова, І. Сорт рослин у системі об'єктів права інтелектуальної власності в Україні. Знання європейського права, 2021. (3), 16-19. С. 16-19.
8. Булат Є. А. Деякі аспекти визнання наукових відкриттів, які створені у порядку виконання трудових обов'язків. Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. Д.:ДДУВС, 2012, № 1 (58). С.156-159.
9. Булат Є. А. Деякі аспекти правової охорони нетрадиційних об'єктів інтелектуальної власності. Право і суспільство, 2012. № 1. С.117-119.
10. Булат Є. А. Наукове відкриття – об'єкт цивільних правовідносин / Є. А. Булат ; НАН України, Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького, Дніпропетр. держ. ун-т внутр. справ. Дніпропетровськ : Герда, 2013. 122 с.
11. Булат Є. А. Наукове відкриття як об'єкт інтелектуальної власності на сучасному етапі. Актуальні проблеми цивільного, житлового та сімейного законодавства. Х.:Право, 2012. С.126-128.
12. Булат Є.А. Концептуальні засади правової охорони інтелектуальної власності щодо наукових відкриттів, раціоналізаторських пропозицій і бізнес-методів: монографія. К-Д.: Пороги, 2017. 300 с.
13. Верба І.І. Основи інтелектуальної власності: навчальний посібник/ І.І.Верба, В.О.Коваль; за ред. С.В. Чікін. 2-ге вид., перероб. і доп. К.: НТУУ «КПІ», 2013. 262 с.
14. Дзюра О.В. Компонування інтегральних мікросхем як результат науково-технічної творчості. Матеріали VII Міжнародної науково-технічної конференції молодих учених та студентів. Актуальні задачі сучасних технологій. Тернопіль 28-29 листопада 2018. С. 14-15.
15. Ієвіня О. В. Наукове відкриття як об'єкт інтелектуальної власності в національному законодавстві України. Науковий вісник Ужгородського університету, 2011. Серія ПРАВО. Випуск 15. С. 162-164.
16. Капіца Ю.М. Захист прав на комерційну таємницю та ноу-хау в Україні у світлі імплементації директиви (ЄС) 2016/943 та практики застосування. Інформація і право. 2021. №4 (39). С. 70-79.
17. Митник А., Мороз І. Комерційна таємниця як об'єкт права інтелектуальної власності. Підприємництво, господарство і право. 2019. № 12. С. 42-46.
18. Охорона прав на сорти рослин: Бюлетень / Державна ветеринарна та фітосанітарна служба України, Український інститут експертизи сортів рослин. 2015. Вип. 1, ч. 1. 110 с.
19. Право інтелектуальної власності: Підручник. Вид. 2, змін. і доп. / О. П. Світличний. К.: НУБіП України, 2016. 355 с.
20. Прасолов Є.Я., Лапенко Т.Г., Воробйова А.В., Литовченко А.С. Особливості правової охорони сортів рослин в Україні. Селекційні досягнення в Україні: проблеми правової охорони та перспективи вдосконалення захисту: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції.(м. Полтава, 22-23 листопада 2018 р.). Полтава: ПДАА. С. 67-71.

21. Семків В. О., Шандра Р. С. Інтелектуальна власність : підручник для студентів неюридичних факультетів / В. О. Семків, Р. С. Шандра. Львів: Галицький друкар, 2015. 280 с.

22. Ткачик С.О., Ніколенко Н.Г. Міжнародна практика набуття права на сорт рослин: вимоги до експертизи і надання охорони. URL: <http://journal.sops.gov.ua/article/view/67730/62970/>.

23. Янішевська К.Д., Тертичний О.Р. Правове регулювання наукового відкриття як об'єкта інтелектуальної власності. Прикарпатський юридичний вісник. Том 1. № 3(28) (2019). С. 301-303.

24. Ястремська О. О. Інтелектуальна власність : навчальний посібник / О. О. Ястремська. Х. : Вид. ХНЕУ, 2013. 124 с.

Додаток А - Орієнтовний перелік питань на екзамен

1. Поняття права інтелектуальної власності.
2. Співвідношення права інтелектуальної власності та права власності.
3. Предмет права інтелектуальної власності.
4. Система права інтелектуальної власності.
5. Джерела права інтелектуальної власності.
6. Вплив міжнародних норм на регулювання відносин інтелектуальної власності в Україні.
7. Загальна характеристика об'єктів права інтелектуальної власності.
8. Загальна характеристика суб'єктів права інтелектуальної власності.
9. Поняття та співвідношення первісних та похідних суб'єктів права інтелектуальної власності.
10. Підстави виникнення права інтелектуальної власності.
11. Загальна характеристика майнових прав інтелектуальної власності.
12. Загальна характеристика особистих немайнових прав інтелектуальної власності.
13. Строки чинності прав інтелектуальної власності.
14. Цивільно-правовий захист права інтелектуальної власності.
15. Цивільно-правова відповідальність за порушення права інтелектуальної власності.
16. Адміністративно-правова відповідальність за порушення права інтелектуальної власності.
17. Кримінально-правова відповідальність за порушення права інтелектуальної власності.
18. Поняття та види об'єктів авторського права.
19. Поняття та види суб'єктів авторського права.
20. Особливості здійснення та реалізації авторських прав.
21. Поняття та порядок реєстрації авторських прав.
22. Особисті немайнові права суб'єктів авторського права.
23. Майнові права суб'єктів авторського права.
24. Поняття та види вільного використання авторських творів.
25. Поняття, види та порядок укладення авторського договору.
26. Строки чинності авторських прав.
27. Види порушень авторських прав.
28. Цивільно-правовий захист авторських прав.
29. Поняття та види об'єкти суміжних прав.
30. Поняття та види суб'єкти суміжних прав.
31. Особливості виникнення та реалізації суміжних прав.
32. Особисті немайнові права суб'єктів суміжних прав.
33. Майнові права виконавців як суб'єктів суміжних прав.
34. Майнові права виробників фонограм та відеограм як суб'єктів суміжних прав.

35. Майнові права організацій мовлення як суб'єктів суміжних прав.
36. Особливості вільного використання об'єктів суміжних прав.
37. Строки чинності суміжних майнових прав.
38. Цивільно-правовий захист суміжних прав.
39. Поняття та ознаки патентоспроможності винаходу як об'єкту права інтелектуальної власності.
40. Поняття та ознаки патентоспроможності корисної моделі як об'єкту права інтелектуальної власності.
41. Поняття та ознаки патентоспроможності промислового зразку як об'єкту права інтелектуальної власності.
42. Суб'єкти права інтелектуальної власності на винахід, корисну модель та промисловий зразок.
43. Правовий статус патентних повірених у відносинах права інтелектуальної власності.
44. Поняття та зміст права інтелектуальної власності на службовий винахід, корисну модель та промисловий зразок.
45. Особливості засвідчення набуття права інтелектуальної власності на винахід, корисну модель та промисловий зразок.
46. Зміст права інтелектуальної власності на винахід, корисну модель та промисловий зразок.
47. Поняття, види та порядок укладення договорів на передачу майнових прав інтелектуальної власності на винахід, корисну модель та промисловий зразок.
48. Строк чинності майнових прав інтелектуальної власності на винахід, корисну модель та промисловий зразок.
49. Цивільно-правовий захист права інтелектуальної власності на винахід, корисну модель та промисловий зразок.
50. Поняття інтегральної мікросхеми та компонування ІМС як об'єкту права інтелектуальної власності.
51. Засвідчення набуття права інтелектуальної власності на компонування ІМС.
52. Суб'єкти права інтелектуальної власності на компонування ІМС.
53. Зміст права інтелектуальної власності на компонування ІМС.
54. Строк чинності майнових прав інтелектуальної власності на компонування ІМС.
55. Цивільно-правовий захист права інтелектуальної власності на компонування ІМС.
56. Поняття сорту рослин та породи тварин як об'єктів права інтелектуальної власності.
57. Види прав інтелектуальної власності на сорт рослин та породу тварин.
58. Суб'єкти права інтелектуальної власності на сорт рослин та породу тварин.
59. Зміст права інтелектуальної власності на сорт рослин та породу тварин.

60. Строк чинності майнових прав інтелектуальної власності на сорт рослин та породи тварин.
61. Цивільно-правовий захист права інтелектуальної власності на сорти рослин та породи тварин.
62. Поняття та об'єкти раціоналізаторської пропозиції.
63. Обсяг правової охорони раціоналізаторської пропозиції.
64. Суб'єкти права інтелектуальної власності на раціоналізаторську пропозицію.
65. Цивільно-правовий захист права інтелектуальної власності на раціоналізаторську пропозицію.
66. Поняття наукового відкриття.
67. Засвідчення права на наукове відкриття.
68. Охорона прав на наукове відкриття.
69. Поняття комерційної таємниці як об'єкту права інтелектуальної власності.
70. Зміст права інтелектуальної власності на комерційну таємницю.
71. Охорона комерційної таємниці органами державної влади.
72. Поняття торговельної марки як об'єкту права інтелектуальної власності.
73. Види торговельних марок.
74. Суб'єкти права інтелектуальної власності на торговельну марку.
75. Засвідчення набуття права інтелектуальної власності на торговельну марку.
76. Зміст права інтелектуальної власності на торговельну марку.
77. Строк чинності майнових прав інтелектуальної власності на торговельну марку.
78. Цивільно-правовий захист права інтелектуальної власності на торговельну марку.
79. Поняття комерційного найменування як об'єкту права інтелектуальної власності.
80. Функції комерційного найменування.
81. Зміст права інтелектуальної власності на комерційне найменування.
82. Строк чинності та припинення чинності майнових прав інтелектуальної власності на комерційне найменування.
83. Цивільно-правовий захист права інтелектуальної власності на комерційне найменування.
84. Поняття та види географічних зазначень як об'єктів права інтелектуальної власності.
85. Обсяг правової охорони географічного зазначення.
86. Суб'єкти права інтелектуальної власності на географічне зазначення.
87. Зміст права інтелектуальної власності на географічне зазначення походження товарів.
88. Строк чинності права інтелектуальної власності на географічне зазначення походження товару.

89. Цивільно-правовий захист права інтелектуальної власності на географічне зазначення походження товару.

90. Співвідношення норм міжнародного та національного законодавства щодо регулювання та правової охорони відносин інтелектуальної власності.